

POSTANOWIENIE

22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Joanna Lemańska

na posiedzeniu niejawnym 22 czerwca 2023 r. w Warszawie,

w sprawie z wniosku I.M.

z udziałem A.M.

o częściowy podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej I.M

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie

z 5 października 2021 r., VII Ca 59/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 29 października 2018 r., [...], Sąd Rejonowy w K.: ustalił skład majątku wspólnego I. M. (dalej: „Wnioskodawczyni”, „Skarżąca”) i A. M. (dalej: „Uczestnik postępowania”), dotychczas nieobjętego podziałem majątku wspólnego (pkt 1); ustalił, że Wnioskodawczyni i Uczestnik postępowania mają równe udziały w majątku wspólnym (pkt 2); dokonał podziału majątku wspólnego Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania (pkt 3); ustalił wysokość nakładów Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania z ich majątków osobistych na majątek wspólny (pkt 4 i 5); zasądził od Wnioskodawczyni na rzecz Uczestnika postępowania kwotę 42 974 zł tytułem dopłaty pieniężnej i rozliczenia nakładów z majątków osobistych na majątek wspólny (pkt 6); oddalił dalej idące żądania Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania (pkt 7) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania (pkt 8).

Po rozpoznaniu apelacji obu stron, postanowieniem z 5 października 2021 r., VII Ca 59/21, Sąd Okręgowy w Koszalinie uchylił ww. postanowienie Sądu Rejonowego w K. w punktach od 3 do 8 i sprawę w tym zakresie przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 1) oraz oddalił apelację Wnioskodawczynie i Uczestnika postępowania w pozostałym zakresie (pkt 2).

Skargę kasacyjną od ww. od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie z 5 października 2021 r. wniosła Wnioskodawczynie, zaskarżając je w punkcie 2 – w części oddalającej jej apelację.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania, mającego istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 378 § 1 w zw. z art. 387 § 2¹ k.p.c. poprzez nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy wszystkich zarzutów sformułowanych w treści apelacji, pomimo że Sąd ten oddalił apelację w zakresie żądań, których przedmiotowe zarzuty dotyczyły, co uniemożliwia ocenę poprawności wydanego rozstrzygnięcia w odniesieniu do właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego i procesowego oraz ich wykładni.

W oparciu o powyższe Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w Koszalinie w części oddalającej jej apelację i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Wniosła również o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Jednocześnie Skarżąca, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na oczywistą zasadność skargi.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, Skarżąca wskazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się kwalifikowanej postaci naruszenia prawa procesowego, polegającego na nierozpoznaniu wszystkich zarzutów apelacji, co jest widoczne na pierwszy rzut oka po zapoznaniu się z treścią samego uzasadnienia zaskarżonego rozstrzygnięcia. Według Skarżącej, nie jest potrzebna nawet podstawowa wiedza prawnicza, aby ocenić, że Sąd Okręgowy w swoim uzasadnieniu nie zawarł żadnego odniesienia do części

zarzutów sformułowanych w treści apelacji, pomimo że dotyczyły one żądań, co do których Sąd Rejonowy oddalił wniosek, a następnie Sąd Okręgowy oddalił apelację.

W ocenie Wnioskodawczyni, brak jest przy tym wątpliwości, iż podniesione w podstawie skargi uchybienie, polegające na nierozpoznaniu wszystkich zarzutów apelacji, miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, albowiem uniemożliwia ocenę poprawności wydanego rozstrzygnięcia, w odniesieniu do właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego i procesowego oraz ich wykładni, stanowiąc naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., i świadczy o wydaniu orzeczenia bez ustalenia podstawy faktycznej i prawnej, czyli orzeczenia oczywiście nieprawidłowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22). Skarga kasacyjna została więc ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika przy tym z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest jednocześnie ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

W niniejszej sprawie Skarżąca oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. oczywistej zasadności skargi. Przesłanka ta byłaby spełniona, gdyby zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym bez konieczności prowadzenia bardziej szczegółowej analizy. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego kwalifikowanej sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17; 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; 15 maja 2018 r., II CSK 2/18; 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; 23 maja 2018 r., I CSK 36/18; 29 maja 2018 r., I CSK 42/18; 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 534/17; 12 marca 2018 r., III CSK 291/17; 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15). Konieczne jest zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob.m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2023 r., I CSK 4200/22). Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący jest przy tym zobowiązany odnieść się do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. w formie wyodrębnionego wyводу. Oznacza to, że wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rolą skarżącego jest przedstawienie odrębnej argumentacji wskazującej na oczywistą

zasadność skargi w rozumieniu powołanego przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22).

W niniejszej sprawie Skarżąca nie sprostала powyższemu obowiązkowi. Skonstruowany przez nią wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się w istocie jedynie do wskazania przepisu, który – w jej ocenie – zaskarżone orzeczenie narusza (w tym przypadku art. 378 § 1 k.p.c.) i ogólnikowego stwierdzenia, że w jej przekonaniu Sąd drugiej instancji nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacji. Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być uznana za prawidłową.

W szczególności zwrócić należy uwagę, że w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Skarżąca nie sprecyzowała, do jakich konkretnie zarzutów apelacyjnych podniesionych przez Wnioskodawczynię na etapie postępowania apelacyjnego nie odniósł się Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Tego rodzaju argumentacja zawarta jest dopiero w dalszym fragmencie skargi kasacyjnej, poświęconym już uzasadnieniu podstaw skargi. Tymczasem wskazać należy, że nie jest rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w innych jej elementach (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że z lektury uzasadnienia skargi kasacyjnej wynika, że według Skarżącej Sąd drugiej instancji nie odniósł się odpowiednio do zarzutów dotyczących żądania ustalenia, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi także środki pieniężne w kwocie 158 250 zł (względnie odpowiadające tej wartości udziały Uczestnika postępowania w nieruchomościach w G. i K.), jak też do zarzutów dotyczących żądania zasądzenia na rzecz Wnioskodawczyni od Uczestnika postępowania kwoty 100 000 zł tytułem wyrównania wartości udziału Wnioskodawczyni w majątku wspólnym w związku z niezrealizowanym przez Uczestnika postępowania zobowiązaniem niepieniężnym wynikającym z umowy o częściowy podział majątku wspólnego. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika z kolei, że oba ww. żądania (tj. zarówno żądanie ustalenia, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi środki pieniężne w kwocie 158 250 zł, jak i żądanie zasądzenia na rzecz Wnioskodawczyni od Uczestnika

postępowania kwoty 100 000 zł tytułem wyrównania wartości udziału Wnioskodawczynie w majątku wspólnym) zostały sformułowane przez Wnioskodawczynię już przed Sądem pierwszej instancji (zob. pkt 1 i 6 wniosku na k. 1 i 3 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia). Analiza akt sprawy wskazuje przy tym, że oba te żądania (jako „dalej idące żądania”) zostały oddalone przez Sąd Rejonowy w K. w punkcie 7 postanowienia z 29 października 2018 r. Tymczasem rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 7 ww. postanowienia Sądu Rejonowego w K. zostało następnie uchylone przez Sąd Okręgowy w Koszalinie w punkcie 1. postanowienia z 5 października 2021 r. i sprawa w tym zakresie została przekazana Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania. Przekonuje to, że apelacja Wnioskodawczynie w odniesieniu do obu spornych żądań została jednak (wbrew jej twierdzeniom) przez Sąd Okręgowy uwzględniona.

Warto również zwrócić uwagę, że niniejszą skargą kasacyjną Skarżąca zaskarżyła sporne postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z 5 października 2021 r. jedynie w zakresie jego punktu 2 i to wyłącznie w części oddalającej jej apelację. Oznacza to tym samym, że poza kognicją Sądu Najwyższego w niniejszym postępowaniu kasacyjnym pozostaje wydane w punkcie 1 ww. postanowienia z 5 października 2021 r. rozstrzygnięcie kasatoryjne dotyczące obu ww. żądań (tj. żądania ustalenia, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi środki pieniężne w kwocie 158 250 zł, jak i żądania zasądzenia na rzecz Wnioskodawczynie od Uczestnika postępowania kwoty 100 000 zł tytułem wyrównania wartości udziału Wnioskodawczynie w majątku wspólnym). Jednocześnie oznacza to, że poza kognicją Sądu Najwyższego w niniejszym postępowaniu kasacyjnym pozostają również wszystkie zarzuty kasacyjne sformułowane przez Skarżącą, a dotyczące obu ww. żądań, skoro sprawa w tym zakresie została przekazana Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

(K.B.)

[ms]